

Udaril jo je po plečih, z drugo roko pa ji je segel v nedrije. Zardela je, umakniti se ni upala. Kako plahi so tukaj ljudje.

Ko je odšla od naše mize, je bila vesela.

6.

Večeri so v majhnih mestih silno dolgočasni. Ne veš ne kod, ne kam. Eni pijejo, drugi sede po kavarnah, doma nihče. Tako tuje in mrzle so te sobe.

Torej gremo v kavarno.

Majhna je pa se imenuje Vélika. Postrežba ženska. Naročim črno kavo. Bog ve, zakaj se mi smeje natarica. Ko mi prinese kavo, se mi nasloni s svojim obilnim oprsjem na rame, boke pa pritiska ob moja stegna. Začudeno gledam, kje sem. Pogledam tovariša, ki je že več let tukaj, češ: kam sva zašla. Zasmeje se.

«Tukaj je že taka navada.»

Pristopi kavarnar:

«Izvolite slike.»

Pokaže neko revijo in se prijazno nasmeje:

«Gole ženske.»

Gledam v reviji gole ženske, se smejem natarici in se nič več ne čudim.

7. in zadnji.

Zdaj sem se že privadil vsega. Vse mi je tako domače, kakor bi živel tukaj že od nekdaj in bi moralo biti vse tako. In vendar se mi včasih zazdi, da sem med njimi popoln tujec. Pa v tem se najbrže motim.

VRTNIKOVA TAJNA

I V A N A L B R E H T

Ko se je oni dan razvedelo po Sreberju, da je po dolgem trpljenju slednjič v blazinici na Studencu umrl Vrtnikov Jernač, je v spominu sreberskih prebivalcev na novo oživel dogodek, ki je bil že vrsto let pozabljen, a je svojčas ne le v Sreberju, ampak daleč naokrog do mozga pretresel vse, ki so slišali kaj praviti o njem.

Rajni Jernač ni bil sreberski domačin, ampak je bil še kot mlad fant prišel s Koroškega semkaj. Uđinjal se je pri Vrtniku za hlapca. Dasi Vrtnikov grunt ni posebno velik, je bil hlapec gospodarju le res potreben; kajti Vrtnikovima so zapored pomrli vsi otroci še v plenica. Edino Jerico se jim je posrečilo vzrediti in ohraniti, da je odrasla.

Jernač je bil priden, varčen in tudi pil ni nikoli čez mero. Sploh ni dosti zahajal v družčino in je živel bolj sam zase. Vrtnik je bil na moč zadovoljen ž njim in je še večkrat omenil kakemu sosedu:

«Šment no zares, kje bi si bil mislil, da bom dobil takšnega človeka v hišo?! Lasten moj sin bi ne mogel biti boljši.»

Tudi sicer Jernač ni bil napačen. Lepe rasti je bil, čednega obraza in prav dobrega srca. Kadar je videl, da kje lahko pomaga, ga ni bilo nikoli treba šele prositi, ampak je kar sam priskočil na pomoč.

Tako se je zgodilo, da je hlapec Jernač kmalu začel ugajati tudi gospodarjevi edinki. Za kaj takega imajo ženske posebno bistre oči; zato je tudi Vrtnikovka prva opazila, da se Jerica in hlapec rada vidita. Povedala je to možu, ki pa ni bil nič nejevoljen.

«Kaj misliš,» je dejal, «da bi se branil Jernača za mladega Vrtnika, kadar bom na tem, da se umaknem v kot? Priden je ko čebela, trden ko dren in nikoli se mi še ni postavil po robu. To zaleže za tri dote!»

Ko je potlej kmalu Vrtnikovka odšla v nebeško domačijo, se je začel Vrtnik — vdovec na moč hitro starati in je kar vidno lezel na kup. Komaj je minilo leto dni po ženini smrti, je res izročil hčeri grunt in je še včakal, da je postala Jernačeva žena, vnučjega joka in smeha pa že ni več čul. Tisto jesen po Jeričini poroki se mu je stožilo po rajni in je odšel za njo na večni grunt nebeški. Tako je postal Jernač, ki se je prav za prav pisal za Rugarja, mladi Vrtnik in so ga tudi sosedje klicali zgolj za Vrtnika.

Že tedaj, ko sta bila z Jerico na oklicih, je bilo slišati, da je ženin gruntarski sin in bojda iz trdne hiše. Seveda se je Sreberjanom potlej zdelo malo čudno, ko ni bilo nobenega njegovih ljudi na svatbo. Zavoljo tega so še nekaj stikali glave, ali govorice so se hitro polegale, ker so imeli ljudje Jernača tako radi, da se mu ni nihče maral zameriti.

Gospodaril je mladi par na moč dobro in pametno. Od leta do leta je grunt napredoval. Hišo in hlev je prezidal Jernač, mlatilnico je kupil in še celo nekaj sveta je dokupil, tako jima je šlo dobro. Marsikatera, ki je bila kaj vihala nosek, ko je izvedela, da se je Jerica ogrela za Jernača, jo je zdaj na tihem zavidala. Vse je šlo po sreči Vrtnikovima lepih sedem let. Tudi pri otrocih se jima je dobro ravnalo. Jernejček je bil v šestem letu, Anica blizu treh, a tretje dete je še snivalo pod materinim srcem.

Takrat se je zgodilo. Avgusta nekako je bilo, ko nenadoma počí po vasi novica:

«Vrtnik je očeta in mater ubil!»

«Kdo — za božjo voljo?!»

«Oni — Rupar, mladi Vrtnik —»

«Tisti, ki je služil za hlapca?»

«Tisti, tisti Jeričin mož —»

«Čigavega očeta? Saj je vendar stari Vrtnik že zdavnaj umrl.»

«Ne Jeričinega očeta, le svojega. Oče in mati sta ga prišla obiskat s Koroškega, pa je oba ubil.»

Novica je bila tako strašna, da je vsakomur ob njej zastajala kri od groze. Da ga niso branili orožniki, bi bilo raztogoteno ljudstvo Jernača samo sodilo in ga na mestu ubilo.

Ko so prenesli krsti nesrečnih staršev na kolodvor v Sreberju, da ju odpelje vlak v domači kraj, je bilo toliko ljudi, da se je vse trlo. Sreberje dotlej gotovo še ni videlo takega pogreba.

«Pa tudi Bog ne daj, da bi ga še kdaj!» je bila splošna želja, ko se je prvo razburjenje malo poleglo.

Nestrpno je potem vse pričakovalo obravnave zoper Jernača, toda mesto pred stroge sodnike so odpeljali ubogega Vrtnika v — blaznico. Baje se ni za nikogar nič zmenil in ni nič govoril. Ko so ga vprašali, je zastokal samo:

«Ptica poje, ptica poje —»

Nič drugega ni bilo moči spraviti iz njega. Zavaljo tega je dolga leta ostala nad strahotnim dogodkom razprostrta megla tajinstvene zagonetnosti. Tudi Jerica ni govorila o tem in jo je bilo že celo težko vpraševati; kajti njena bolečina je bila presilna. Ne le, da je na tako grozovit način naenkrat izgubila tasta in taščo, ki ju je komaj spoznala, ampak je sredi vse sreče nenadoma ob živem možu tudi sama ovdovela in njena deca osirotela, poleg tega pa je še dete, ki ga je pričakovala, prišlo mrtvo na svet.

Zdaj šele, ko je bil mladi Vrtnik v grobu, se je razvozljaj jeziki Burnikovemu Štefanu, ki ga je bil rajni Jernač zelo rad jemal v dnino. Že takrat je bil Štefan prileten, a zdaj jih je imel celo blizu devetdeset.

Tisto jutro, ko so opravili za Jernačem črno mašo, so sosedje zavili v gostilno k Lemežu kakor na nekakšno sedmino. Tja je prišel tudi Burnikov Štefan. Ko so možje to in ono ugibali o pokojnem, pomilovali vdovo in otroke ter še pokojnega samega, se je oglasil starček:

— Seve: zmešalo se mu je! To je hitro rečeno. Jaz bi dejal rajši: sojeno mu je bilo! —

«Jeljite, Štefan, vi veste več ko mi vsi skupaj,» ga je začel napeljavati sosed Zalokar, «saj ste bili zmeraj pri Vrtnikovih?»

— Rad sem ga imel tega človeka, res, in tudi on me ni črtil —

«Vas črtil,» je zategnil Zalokar, «saj živi duši ne prizadenete nič hudega?!»

Štefan je prikimal:

— Zato tudi pravim! Ali res je pa, da sem se že veliko pred tisto nesrečo bal hudega —

«Zakaj neki? Dajte no in nam povejte, oče Burnik!» so prosili sosedje kakor en sam.

Štefan je napravil par požirkov, zmajal z glavo in nekam zamišljeno mežikal predse. Končno se je odločil:

— Zdaj je tako vseeno. Kar je prestano, je prestano, trpel je pa siromak rajni bolj ko duša v vicah! Vidite, kake tri tedne pred tisto nesrečo mi je zaupala Jerica. «Štefan,» pravi, «nekaj bi vam povedala, če znate molčati.» — «Hm, kakor veš», ji rečem. «Dosihamal z jezikom še nisem napravil nobene zdražbe, čeprav sem že siv. Če se pri meni bojiš tega, rajši molči!» —

— No, kakopak! In mi ni nič zamerila. «Kakšni ste, Štefan,» je dejala, «kakor jež! Saj veste, da ne morem več molčati; zato bi se vam rada zaupala.» — «Potlej kar z besedo na dan», ji rečem, ona pa začne: «Jelite, z vami lahko govorim tako, ko ste že v letih, samo ne vem, kako bi začela. Kar malo sram me je, pa moram! Ali se vam ne zdi, da je naš Jernač malo ljubosumen?» — «Ne malo,» ji povem, «ampak precej! Kadar kdo bolj prijazno govori s teboj, je videti, da ga bo kar z očmi prebodel.» — «No, glejte,» pravi potlej ona, «jaz sem mislila, da si samo domišljujem tako, zdaj pa vidim, da je le res. Veste, saj očital mi ni še nikoli nič, Bog ne daj, ali meni je že hudo, ko samo čutim, kakšne misli ga mučijo. Dober je ko duša, samo to ga tlači in še nekaj. Meni se zdi: če bi tisto drugo prešlo, bi tudi prvo minilo.» — «Kaj bi utegnilo biti takega?» se me loti radovednost. Vrtnikovka spet nekaj časa molči in me nato zaprosi: «Tako težko mi je, ko se ne morem nikomur razodeti, da že nikakor ne morem več sama prenašati najine skrivnosti. Saj je mogoče vse skupaj neumnost, vendar vas rotim, da živi duši ne črhnete nobene besede o tem, dokler bo Jernač živ!» — «Če ti je s tem kaj pomagano, naj pa bo! Kje so moja leta in kje njegova?! Potlej veš, da pojde skrivnost v grob z menoj, ker jaz gotovo ne bom molil za rajnega Jernača, on bo pa lahko za rajnega Burnika, če se me bo hotel kdaj spomniti. —»

«Pa se je le zasukalo čisto nasprotno», se je resnobno oglasil Zalokar, a Burnik nato:

— Viš, Martin, tako pač nanese. Kdo naj vidi v prihodnje dni?! Zato rečem: sojeno je! —

«In kaj vam je potlej povedala Vrtnikovka?» so že bili sosedje nestrpni.

(Konec prih.)

«Pojdiva odtod», mu je Jerman razburjeno vzkliknil in začel hiteti. — «Kaj ti je vendar, Tone?»

Ali vprašal je le, da bi prikril svojo razburjenost. Spomnil se je noči ob grbavcu Kaminu. Pa se je ozrl v Jermana zaupno, kot da ga prosi pomoči. In še mračni prijatelj se je vzradostil ob tem otroško vdanem pogledu.

Ves svetlo razgiban, z vero vase, se je Bohorič vrnil s tega tihega pomladnega večera. Zdaj se je prvič sprostil njegov doslej ujeti in krivenčeni duh v jasnem spoznanju svojstvenega življenja.

(Dalje prih.)

V R T N I K O V A T A J N A

I V A N A L B R E H T

(Konec.)

Štefan je dvignil glavo: — Dosti in nič. Lahko bi se kdo smejal, drugi zgrozil, kakor pač ta ali oni gleda svet. Meni je tisto kar naprej brnelo po glavi in dan za dnem sem se bal hudega. No, nazadnje je res prišlo. Zdaj: obljuba me ne veže več, pa naj bo! Takole je takrat dejala Jerica: «Vidite, Štefan, naš Jernač je strašno nesrečen! Tolikokrat sem mu že skušala pregnati žalostne misli, pa je ves trud zastonj! Le poslušajte, kaj ga preganja! Njegov oče se je bil v mladih letih zagledal v siromašno dekle. Saj veste, kako je: mladost norost, od nosa do ust ne pomisli, najsi tudi pravijo, da je en sam pomislek boljši ko dan hoda! Rada sta se pač imela s tistim dekletom, a fantovi starši so strašno nasprotovali. Izmed vseh otrok je bil on edini sin, a oče mu je zagrozil, da rajši dá grunt kaki hčeri, nego da bi tista reva prišla za snaho v hišo. Seve, to fantu nazadnje tudi ni bilo vseeno. Začel je misliti sem in tja in se je nazadnje odločil za grunt, dekle je pa popustil. Moj Bog, kaj hočemo?! Prvi ni bil in zadnji tudi ne, ki je storil tako, ali ni res, Štefan?» — «Prav res,» ji prikimam, «samo ne vem, kaj naj to briga tvojega moža?» — «Jelite, Štefan, da res?» se razveseli ona. «No, pogledjte, Jernača pa ne morem in ne morem odvrniti od tega! Vidite, tista sirota (saj se mi reva smili!) je takrat že pričakovala. Jernačev oče ji je bil obljubil, da vzame otroka in da ga dá prepisati za svojega, pa ni bilo treba. Mater in dete je v bolečinah vzela smrt. Takrat v trpljenju, pravijo, pa se je zapuščena zarotila, da naj nezvesti in tista, ki bo njegova, končata, še bolj žalostno ko ona s svojim črvičkom. Lasten njun prvi sad naj ju ugonobi! Kaj mislite, Burnik, ali ni to prazna beseda? In tudi to pravim: če ga je res imela kdaj rada, mu tega ni mogla privoščiti, ali ne?» — «Vidiš, Jerica,» ji rečem, «to ni vse skupaj nič. Zmeraj je bilo in bo dosti hudih in dobrih želja med

ljudmi. Kaj človek ne reče vsega v jezi in žalosti!» — «Saj bi bilo mogoče vse dobro,» povzame spet Vrtnikovka, «če bi ljudje znali molčati! Pa je že tako, da najde vsaka beseda pravo uho. Ko se je Jernačev oče potlej oženil in je bila mati prvič v otročji postelji (našega Jernača je povila prvega), so ji ženske natvezle tiste besede. No, ona si je to vzela k srcu, saj veste, kako je taka ženska rahla, in ni mogla več pozabiti. Kakor hitro je otrok toliko odrasel, da je lahko razumel, kaj to pomeni, mu je mati povedala, kakšna grožnja teži njegovo rojstvo. Saj veste, Štefan, ženske ne znamo molčati! Zdaj pa pomislite našega Jernača, ko je to slišal! Čisto proč je bil, mi je sam rekel. Noč in dan mu ni dalo miru in prav bati se je jel staršev. Pa ne veste, kako jih ima rad! Kadar govori o njegovem domu, se mu kar oči iskre in tako lepo govori o starših, da ga je res veselje poslušati.» — «Veš, Jerica,» pravim, «to je kakor pravljica, a zdaj, ko si že začela, le povej do kraja!» Vrtnikovka molči in me gleda kakor bi me še nikoli ne bila videla. «Slišiš,» ji spet rečem čez nekaj časa, «ali si se zamaknila? Kar si mi povedala, res ni bilo vredno slovesnosti, s kakršno si me rotila.» — «Premišljudem,» se nazadnje vzdrami, «veste, Štefan, premišljudem. Pri nas bi lahko bili tako srečni, pa je ta nerodnost vmes.» In je nenkrat vsa solzna. «Za božjo voljo, Vrtnikovka,» jo začnem tolažiti, «ne bodi no! To naj vama kali srečo?! Vsaj otročja ne bodi!» — «O, vam je lahko govoriti, ker ne veste, kako je to grozno!» si otare Jerica solze. «Glejte, Jernača je samo tisto materino odkritje poglano po svetu. Po naravi je strašno nagle jeze, čeprav se premaguje. Dobro vidim, kako vre po njem, kadar ga kaj razjezi v gospodarstvu. Barve ga spreletavajo, ves se trese in kakor bi sikal, govori takrat. Sicer je spet brž dober, ali vendar! Dejal mi je, da je bil doma začel premišljati o tej svoji lastnosti in o tisti grožnji, pa je bilo konec z njim! ‚Mati,‘ se je odločil, ‚jaz pojdem z doma.‘ Mati ga je čudno gledala in mu prigovarjala zdaj sama, naj ne jemlje vsega tako za res, ali v njem je že bilo sklenjeno, češ: ‚Ali ne veste, kolikokrat ste me učili, da ne pade vsaka beseda v blato? Mogoče grožnja tiste nesrečne ženske vzkali, če ostanem doma!‘ Ker ni odjenjal, so ga starši spustili. Gotovo so si mislili: ‚Naj se fant malo razgleda okrog in razvedri, se bo še marsikaj naučil. Počasi ga mine strah in se povrne domov.‘ Kakor vidite, so se všteli. Sedemnajst let je bil takrat star in je naročil materi za slovo: ‚Dokler se ne oglasim, se mi dobro godi in ni treba zame skrbeti in ne pozvedovati za menoj. Če bi mi bilo pa kaj hudega, vam že sporočim.‘ Ni se dosti ustavljal okrog in je prišel skoraj naravnost k nam. Pri nas pa veste: zadnji otrok sem in so bili rajna moja mati že blizu petdesetih, ko so me dobili, očetu pa je šlo že celo proti šestdesetim.

Tako nam je prišel Jernač tedaj kakor nalašč. Jaz sem bila komaj dobro iz šole in sem ga izpočetka imela rada pač kot otrok. Ker ga pa niso vzeli k vojakom in je ostal devet let skozi pri nas, sem se kesneje res ogrela zanj in ga imam še danes resnično rada. No, ko smo se začeli meniti zares, mi je pa šele povedal, kako je ž njim. Ker je hotel ostati tako nekako skrit, niti ni maral, da bi bil grunt prepisan nanj, ampak je vse pustil meni. Takrat mogoče še nisem dosti razumela vsega tega. Šele z leti mi je začelo iti po glavi, ko sem ga videla, kako je včasih zamišljen in kakor nekam izgubljen. Smili se mi in tudi očitam si večkrat, češ: sama si kriva, da je nesrečen! Če ne bi bil poročen, si mislim, bi zdaj lahko šel domov. Tako sem tudi jaz včasih žalostna in nejevoljna, a on morda misli, da gledam za drugim in da sem zato čmerna, pa je ljubosumen.» — «Salabolt, Vrtnikovka,» se ji začudim, «presojeti in misliti znaš ko jezični dohtar! Samo vama to obema skupaj nič ne pomaga. On kuha svoje, ti svoje, pa živita poleg drugega ko bor in jelka. Hentaj no, ali si ne bi znala povedati? Čemu je le vama dar govora?!» — «Nak,» mi seže v besedo, «tega pa ne in za ves svet ne! Takole z njim ne morem govoriti in on ne z menoj. Je že tako: ne moreva, pa je! Nekaj drugega sem pa res napravila. Veste kaj? Njegovim staršem sem pisala, da sem Jernačeva žena in kako je pri nas, pa da bi bila presrčno vesela, če bi naju hoteli obiskati. Včeraj so mi odpisali, kako so bili vesti veseli in da naj jih pričakujem okrog Velikega šmarna. Kaj pravite na to, Štefan?» — «Jaz ne vem, kaj reči», skomignem z rameni, posebno všeč pa mi ni bilo. «Veste, Jernaču še nisem nič povedala o tem in mu tudi ne bom. To bo iznenadenje! Bo vsaj uvidel, kako nespameten je bil njegov strah, pa se bo res razvedril in bo vse dobro. Potlej bo naša družina šele srečna, ali ne, Štefan?» — «Bog te usliši!» ji pravim, ona me pa še enkrat zaroti, naj res molčim. No, potlej nisva več govorila o tem. — «Najte no, Burnik, kaj poveste!» se je iz zavzetja predramil Martin Zalokar. «Tako je bilo z Jernačem? In mu niste nič povedali, kaj sta se menila z Jerico?»

Štefan je odkimal.

— Obljuba dolg dela, kaj sem hotel! Samo gledal sem in gledal in se mi vse to ni zdelo nič prav. Ona se je držala ko čmerika, on je bil pust ko razsušen parizar. Tisti čas je polno dela na polju in človek mora biti z ljudmi, če hoče, da gre delo izpod rok. Malo šale, malo petja, kakšna okrogla beseda, pa je dosti laglje! Tam pa: če je Vrtnikovka s kom govorila, je bil on brž ko zelenka, pa se je še ona splašila in obmolknila kakor nuna. Drugi tega niso videli, ker se niso zanesli, jaz pa dobro. O, to je pekel, kjer si ljudje ne zaupajo! —

«To je res», se je oglasil zamišljen možakar, a Burnik dalje:

— Tri dni pred Velikim šmarnom mi pravi Jernač: «Oče Burnik, ali bi šli zjutraj z menoj v gozd? Nekaj tršev bi podrla, ker se avgusta sekan les dobro suši.» — «Kakor veš, Jernač», mu odvrnem. «Kar oglasi se spotoma pri meni, pa pojdeva!» Drugo jutro je res že pred peto prišel mimo moje bajte in sva šla. Tako še vem, kakor bi bilo včeraj! Bled je bil in čudno raztresen. Kdor bi ga ne bil dobro poznal, bi bil mislil, da je prepit. Delala sva tiho ko tisti menihi, ki nikoli ne govore. Drevo za drevesom podirava, kar začne nekam čudno gledati okrog sebe. Okrog poldneva je moralo biti. «Ali nič ne slišite, Štefan?» mi pravi. Jaz ga pogledam, poslušam in ne slišim nič posebnega. Listje šumi, ptiči pojo, no, saj veste, kako je v gozdu. «Kaj pa je?» ga vprašam. «Nič! menda se mi je samo zdelo», odvrne on, pa spet začneva delati. Vroče je bilo tisto leto ko v krušni peči. Čim je padla bukev, da je moglo sonce do naju, je bilo ko na žerjavici. Naenkrat se spet oglasi Jernač: «Štefan, ali res nič ne slišite?» — «Zlodja,» se zasmejem, «kaj pa naj slišim?! Travo rasti? V tej vročini še tega ne morem.» Potlej spet žagava, a on me zmeraj bolj na gosto vprašuje, če kaj slišim. «Drozda slišim peti», bleknem nazadnje in se smejem, ker mi večno vpraševanje že preseda, a Jernač se zareži: «Saj sem vedel! Kaj pa poje?» in me tako nazarensko divje pogleda, da me kar zazebe. «Pasja vera, Jernač,» se razjezim, «saj ni lune, da bi te trkala! Če je res tako, kar ti povej, kaj ptica poje!» Zdaj me še bolj grozno pogleda, zadrži žago in začne kakor bi pel: ‚žena doma — se z drugimi peča‘ — Le poslušajte ga, Štefan: ‚žena doma — se z drugimi peča‘ — Ali ne? — «Hudimana,» prasnem v smeh, «Jernač, danes si z levo nogo vstal ali pa še spiš, da se ti sanja! Čigava žena? Moja je stara in škrebasta in se še slepec ne bi več zmotil nad njo, tvoja ima pa tudi dosti: dva otroka, tretjega na poti in še dela čez glavo! Taki ženski je že en sam dedec odveč, ne pa» — «Mislite?» — «Oh, no, bodi vendar pameten, saj nisi več star dvajset let!» Takole okrog dveh popoldne je potlej moralo biti, ko mi pravi: «Če hočete, zdaj pokosite, jaz pojdem pa malo gledat po gozdu, kaj bi še podrla.» — «Le pojdi,» se mu zasmejem, «da se ti takšno petje skadi iz glave, pa kmalu pridi drugačne pameti nazaj!» Potlej sedem in začnem jesti, on pa vzame sekiro in gre. Jaz čakam, počivam, začnem frgati posekano drevje in se vsega naveličam, njega pa le še ni. Začnem ga klicati, pa je vse gluho. Takrat mi šine v glavo: «Pojdi domov!» Res grem in tako nekam težko grem, da se mi kar noge zapletajo. «Kako vročino starega človeka zdela», si mislim in pridem počasi na vas. Tedaj slišim, da imajo Jernača že orožniki vklenjenega. Križ božji, kako me je presunilo! —

«Kako je le prišlo do tega, da se je spraval nad starše?» se je v pripovedovanju čudil Zalogar.

Starček ga je iskro pogledal:

— Kakor sem dejal: sojeno mu je bilo! Kesneje mi je ona čisto natanko povedala in sem lahko vse razumel. Viš, tisto jutro so prišli njegovi starši, menda dobro uro za tem, ko je on odšel z doma. Vrtnikovka je sama čutila, da je bil mož zadnje dni strašansko ljubosumen, čeprav ni vedela in tudi nikoli ni izvedela, koga je sumil. Ko sta Rugar in Rugarica prišla, ju je lepo sprejela in pogostila. Veselo so se pomenkovali in so bili vsi trije edini v tem, da ni treba hoditi po Jernača v gozd, češ da bo bolj presenečen. Otroka sta bila seveda tudi vesela in posebno Jernejče je kar ukal, ker je naenkrat dobil še enega ata in še eno mamo. Ker sta bila Rugarjeva zaradi dolge vožnje utrujena in ju je tudi ganotje močno prevzelo, sta po kosilu legla, da bi zvečer vsi skupaj lahko malo dalje čuli. Jerica jima je odstopila Jernačevo in svojo posteljo in lepo zagrnila okna, da ju ne bi dražile muhe. Oba sta bila vesela, kako prijeten dom in ljubko družico je na tujem našel sin, in sta brez skrbi zaspala. Punčko je Jerica tudi dela spat, Jernejče je pa skakal in se igral na dvorišču. Vrtnikovka sama je odšla v prodajalno, da bi vse bolj imenitno pripravila za drevi. Tedaj jo primaha Jernač. «Kje imaš mamo?» zarenči nad otrokom. «Mama so dobili še enega ata», mu v nedolžnem veselju pove mali, Jernač pa ga jezno pahne od sebe. Ko vidi zagrnjena okna, plane v hišo in zbesni. Žena se je takrat že vračala in je iz dalje videla moža, pa je še pospešila korak, ker bi bila rada v trenutku svidenja poleg. Naenkrat zasliši, kako Jernejče obupno joka. Kakor že sploh matere, se zboji zaradi otroka in prav leti domov, izpred hiše pa ji že prileti splašeni otročiček nasproti in kliče: «Mama, mama, mama —!» Ker od otroka nič ne izve, Jerica še bolj hiti in najde — taščo in tasta v krvi. «Križ božji, Jernač, kaj si storil?!» Z otrokom vred se spusti še ona v jok, Jernač pa menda šele zdaj spozna, da se ni znesel nad nezvesto ženo in njenim ljubčkom, temveč nad — lastno materjo in očetom. Sekira mu zdrkne iz rok, pa se popade za glavo in začne obupno stokati: «Ptica poje — ptica poje—». Tako je bilo, drugo pa itak veste. —

Trudno je omahnil starčkov glas in zamrl. Tudi vsi, ki so poslušali zgodbo o Jernačevi tajni, so tesnobno molčali. Edino muha, ki se je bila nad oknom ujela v pajčevino, je s togotnim brenčanjem motila tišino.

— Tako je! Ne pomaga nič! — se je starček ozrl v tisto smer in počasi odšel. Še muha nad oknom je zdaj utihnila in je bilo kakor da diha iz tišine sama groza in smrt.